

גוט שבת GutSábész

19. évfolyam 46. szám • Ára: 330 HUF • ב"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 19:32 • כ"ו מנחם אב תשע"ז • 2017. 8. 18. • פרשת ראה • Szombat kimenetele: 20:39

Ismét Zsidó Sátor a Szigeten

A kedden véget ért fesztiválon ismét nagy sikert könyvelhetett el a Zsidó Sátor.

A budapesti Sziget Fesztivál Közép-Európa leglátogatottabb rendezvényei közé tartozik. 20 éve Oberlander Báruch rabbi és Köves Slomó rabbi találták ki, hogy érdemes lenne a Chábád mozgalomnak kitelepülni az óbudai Hajógyári Szigetre, hiszen a nagy tömegben jelen lévő külföldi és magyar fiatalok nyitottak és érdeklődők. Az első időkben mindenki úgy tudta, hogy esténként érdemes elmenni a Zsidó sátorba, mert ott óriási bulik vannak, zene és tánc.

A Sziget Civil falujában található sátor emblematikus standja, a *Rabbi tanácsa 10 Ft-ért*. Sokan elzarándokolnak ide megoldásra váró problémáikkal. A rabbinak feltett kérdések kö-

zött vannak megszokott, viz-szatató problémák (pl. mikor menjek férjhez), de idén is akadtak kirívóak. Jellemző, hogy a rabbit egyfajta jövendőmondónak is képzelik egyesek és keresik, hogy hova dugta el a varázsgömböt, ami megmondja, hogy mi a boldogság és merre kell indulni a felé vezető úton. (Valamint felmerült az is, hogy hány lépést kell tennie valakinek, hogy csillámpónivá váljon.) Sokan gondolták azt, hogy a rabbitól azért is lehet bármit kérdezni, mert köti a titoktartás. „A tévhitek elosztatása is feladat egy-egy ilyen beszélgetés alkalmával.” – mesélte *Faith Aser*, aki hosszú évek óta vesz részt a Zsidó Sátor életében.

Idén is fellépett a Szigeten a világ legismertebb klezmer

együttese, a Klezematics. A Grammy-díjas együttes koncertje, melyen új lemezük dalainak felét eljátszották, ismét fergeteges hangulatú volt. A csapat alapítója, *Frank London* az MTI-nek adott interjújában azt nyilatkozta: „Azt hiszem, hogy a nyitottság, amit a klezmer zenéhez társítanak, nem elsősorban a zene volt, hanem egyfajta politikai és társadalmi hozzáállás. Még ha azt is gondolják sokan, hogy a klezmer vagy a jiddis zene a tradíciókról szól, valójában a legfontosabb témához nyúl nyitottságával, legyen az akár manapság a klímaváltozás, a migráció vagy a szélsőjobboldal veszélye”. Frank London, aki több magyar zenésszel is indított közös projektet, tavaly Washingtonban a Magyar Érdemrend lovagkeresztje kitüntetéssel vehette át.

Regisztrálj a Judaizmus Gyorstalpalóra!

Szeretnél jobban megismerkedni a zsidó hagyományokkal és átfogó képet kapni a zsidó történelemről, vallásról? Két hét alatt elsajátítanád a héber olvasás alapjait? Bekapcsolódnál a zsidó közösségi élet vérkeringésébe? A ZSTSZ – Judaizmus Gyorstalpaló nyári szemeszterén a helyed!

IDŐPONTVÁLTOZÁS:

2017. aug. 20-szept. 1.

Jelentkezés: posta@zsido.com,
268-01-83

Legyen ön is CEDEK-önkéntes!

Sokan szeretnének önkéntesként segíteni valamilyen cél elérésében, de nem tudják, hogy kezdjenek hozzá. A CEDEK-ben mindenki találhat magának feladatot. A tevékeny szolidaritás rászoruló embertársaink iránt addig nem tapasztalt energiákat szabadíthat fel mindkét félben, amely nagyban hozzájárulhat a szegénység és a kirekesztődés csökkentéséhez és elősegíti a társadalmi beilleszkedés folyamatát.

A segítségnyújtás meg tapasztalható eredményei pedig biztos, hogy mindenki számára életre szóló élményeket nyújtanak.

Szeptembertől indul ismét ételosztási akciónk. Ide és a folyamatos önkéntes munkákra is várjuk jelentkezéseket!

Regisztráció:

www.cedek.hu/onkentesseg

Hetiszakasz

Áldás és átok

Szakaszunk – Rőé (5Mózes 11:26–16:17.) – többek között megismétli a tiltott állatok és madarak listáját, és ezzel párhuzamos a leviticusi Smini szakasszal. Figyelmeztet a hamis prófétákra, megismétli a vér élvezetének tilalmát és

előírja a bálványimádás megszüntetését az elfoglalt Kanaánban, amiből ezáltal lesz Izrael Földje (Erec Jiszráél). A szakasz végén a három zarándokünnepet ismétli és részletezi az Írás, hangsúlyozva ezek örömmünnpel jellegét.

Zsidó híradó

Afrikában is segít a rászorulóknak a Chábád

Egy rabbinövendék, egy New York-i szemüvegbolt és a nigériai Chábád mozgalom helyi gyerekek százainak teszi lehetővé, hogy hozzájussanak életük első szemüvegéhez.

Mendy Sternbach évekig járt a Hetedik sugárúton lévő optikába péntekenként, hogy jó sábatot kívánjon, és néhány alkalmazottnak segítsen felvenni a tfilint. Egyszer elmesélte, hogy Nigériába utazik egy közelgő ünnep megszervezését segíteni. A bolt vezetője azt kérdezte: van egy nagy doboznyi használt szemüveg, tudna-e valamit kezdeni ezekkel Nigériában. Mendy Sternbach jó ötletnek tartotta a felvetést, azt is megbeszéltek, hogy miként lehet egy szemvizsgálatot követően szakszerűen újra használatba venni a szemüvegeket. A történet itt nem

állt meg, Sternbach máshol is érdeklődött és hamarosan rengeteg szemüveget gyűjtött össze.

Afrika legnépesebb országában az emberek 71 százalékánál napi 1 dollárnál kevesebből kénytelen megélni, így minden segítség jól jön. A nigériai Chábád bekapcsolódott a szemüveg-akcióba. Uzan rabi és felesége helyi iskolákat és árvaházakat kerestek fel, hogy személyek bevonásával felmérjék az igényeket. 2013 óta működik a Chábád Nigériában, ahol más humanitárius programot is felkaroltak már korábban, együttműködve a közép-afrikai Chábád szervezettel. Eddig 300 szemüveget adományoztak a rászorulóknak, a Cohen's Fashin Optical pedig tovább folytatja a gyűjtést New Yorkban.

A jó vezető

A nagy vezetők egyik ismérve, hogy megteremtik a valóság kereteit az általuk vezetett csoport számára. Definiálják a célt, és az ahhoz vezető utat.

Íme egy példa erre ehetsz szakaszunkban: „Lásd, eléd tettem ma az életet és a jót, a halált és a rosszat, Tanúul ellenetek ma az eget és a földet: az életet és a halált tettem eléd, az áldást és az átkot! Válaszd tehát az életet, hogy életben maradj te és magzatod;” (5Mózes 30:15-19.)

Fenti sorokban Mózes a jövő nemzedékei számára definiálja a valóságot, nehogy a nép elveszzen a parancsolatok rengetegének részletében, s szem elől tévessze azok egységes mondani- valóját. Ezért egyszerűen fogalmaz: ha nem követjük az Isten által kijelölt utat, előbb vagy utóbb megemmisítenek bennünket, vagy csak magunktól morzsolódunk szét a történelemben. Mózes ennek elkerülése érdekében újra és újra definiálta a nép helyzetét.

De hogyan kapcsolódik mindez a korábban taglalt vezetői kvalitásokhoz?

A válasz az, hogy a különböző történelmi események jelentése sosem magától értetődő.

Azok mindig értelmezés tárgyát képezik.

Bármilyen közösséget vizsgálunk, mindegyik szembe-sül élete során nehézségekkel. Azonban mindig az adott csoport felelőssége, hogy erre miként reagál. Széthúzással vagy összetartással? A két válasz közötti különbség abban rejlik, hogy a csoport miként definiálja saját értékrendjét és valóságát.

Erős közösségekben a célok és az értékek jól körülhatároltak. Mózes is ezt hangsúlyozta. Jó vagy rossz, élet vagy halál, áldás vagy átok lesz a sorsunk? Választhatjuk Isten útját és vele együtt a túlélés vagy a többi nép útját, és a biztos pusztulást.

Hol vannak már a rettegett hettiták, perizzik, jebuszik? És hol vagyunk mi? A kérdés költői, a válasz ismert.

Kik vagyunk? Hová tartunk? Mit akarunk elérni, és főleg milyen emberekként? A jó vezetőnek a ezekre a kérdésekre kell megfelelő válaszokat adnia. És ha a nép követi azokat, túlélés lesz a jutalma.

Kovács Kristóf rabbinövendék
cikke Jonathan Sacks rabbi
írása nyomán

Megjelent az új Talmud-fordítás בבב

ár: 18 000 forint
Az EMIH gondozásában megjelent kétkötetes kiadás a Keren Or Központban vásárolható meg.

Elérhetőség és további információ:
1052 Bp., Károly krt. 20.
(1) 268 0183 | posta@zsido.com

Imaidők a következő hétre:

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga (VI., Vasvári Pál u. 5.)

Vasárnap-péntek: 8:00: Reggeli ima

Vasárnap-csütörtök: 19:35: Délutáni-esti ima (a Keren Or-ban, Károly krt. 20.)

Péntek: 18:30: **A gyónás és a megtérés** (Oberlander Báruch előadása);

19:30: *Minchá* délutáni ima, *Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora

Szombat: 8:45: Hetiszakasz-tanulás, 9:15: Reggeli ima, majd *Kidus*

19:15: Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Óbudai Zsinagóga (III., Lajos utca 163.)

Hétfő-péntek (munkanapokon): 6:30: Reggeli ima

Péntek: 19:00: Tanulás,

19:30: *Kábálát Sábát*, majd *Kidus*

Szombat: 9:15: Hetiszakasz a kabbala tükrében

10:00: Reggeli ima, majd *Kidus*

Velem és a Rebbével történt Rebbe az apartheid-ellen

Adeena Singernek hívnak. Dél-Afrikában, Johannesburgban nőttem fel, ahová szüleim 1965-ben emigráltak, és ahol apám, Nachman Bernhard rabbi nyitotta meg az első ortodox elemi iskolát.

Apám Chábád haszid volt, így állandó kapcsolatot tartott fenn a Rebbével. Bár én még kicsi voltam és nem ismertem tanításait, tudtam, hogy a Rebbe törődik velem, így én is törődtem vele. Úgy gondoltam rá, mint egy szerető nagypapára.

Mikor tizenhárom éves voltam, apámat távozásra szólította fel a dél-afrikai kormány nyílt apartheid-ellenessége miatt, ami szerinte ellentmondott minden Tórai értéknek. Emlékszem, ahogy a rendőrség éjjel dörömbölt az ajtónkon és három havonta meg kellett újítanunk a letelepedési engedélyünket, így apám elhatározta, hogy Izraelbe költözünk.

Ám a Rebbe azt szerette volna, ha Dél-Afrikában maradunk, és ennek érdekében magas pozícióban lévő emberekkel járt közben, hogy engedélyezzék apám maradását. Engem nagy csalódással töltött el, hogy mindezek után lehet, hogy mégsem megyünk Izraelbe, így elhatároztam, hogy magam fogok fellebbezni a Rebbénél.

A legszebb szivecskés papíromon írtam, egy tizenhárom éves lány minden ékesszólásával:

„Kedves Rebbe!

Az elmúlt kilenc évben apám már bizonyította, hogy milyen nagy Tóratudós és zsidó vezető. Csakúgy, mint a többi cádiknak, neki is nagy vágya a Szent Földön élni ..., s én sem vágyhatnék többre, mint Izraelbe alijázni. És nem a költözés izgalma vagy öröme miatt, hanem mert ez más, mint bármely más országban letelepedni ... a Szent Földre, az Ígéret Földjére, egy országba, ahol nem kell szégyellned, hogy zsidó vagy.

Izrael... apám még ott is sokat tudna segíteni, hogy zsidók lelkét mentse meg, még ha nem is gyakorló rabbiként. Mint tizenhárom éves lány, aki apját és csa-

láját szeretné boldognak látni, kérem, vegye figyelembe az érzéseimet az Izraelbe költözéssel kapcsolatban, ha annak kérdése újra napirenden lenne.

Míg ezt a levelet írom, egy kép van előttem. Egy emberről, akit Isten megfelelőnek látott arra, hogy a cádik minden erejét neki adja. Szemében egy üzenettel, mely minden zsidónak szól. Az üzenet az, hogy ő Isten

Adeena Singer a dél-afrikai Johannesburgban él a családjával. Az interjút 2014 augusztusában adta. Fotó: Az Oxford zsinagóga.

segítségével képes segíteni. Kedvesen, barátként. Ez az ember a Rebbe. Tanultam, hogy egy cádiknak van egy különleges adottsága, amit most esedezem, hogy használjon. Ezen adomány a cádiknak az a képessége, hogy bármit is kérjen Istentől, arra mindig pozitív választ kap. Most azt kérném a Rebbétől, hogy kérje Istent, hogy lássa jónak Izraelbe költözésünk tervét.

Tisztelettel,
Adeena Bernhard.”

Válaszként egy hosszú levelet kaptam, aminek egy részét idézem most:

„Miss Adeena Bernhard, Áldások és üdvözetek: Először is jól esett érezni a mély törődésedet a szüleid iránt. Persze nem lepott meg, ismerve apádat, és a neveltetésedet, mégis különösen jóleső érzés ezt írásba foglalva is olvasni. Leveledet illetően nyilván szükségtelen külön hangsúlyoznom, hogy

mikor egy ember jól-létéről, belső harmóniájáról, lelki békéjéről van szó, arról nyilván nem lehet napokban vagy hetekben gondolkodni, hanem csak hosszú távon. Az élet összes kérdéséről ezzel a megfontolással érdemes gondolkodni, különösen, mikor a letelepedésről beszélünk.

Ez nagyon komoly kérdés, akkor is, mikor valaki választút előtt áll, s még inkább, mi-

Ez csak része volt egy kamaszlánynak írt hosszú és mélyen szántó levélnek, de hűen tükrözte a Rebbe érzékenységét és törődését. Ám igazán az nyugtázta le, ami néhány évvel később történt.

1979-ben Crown Heightsban tanultam egy szemináriumban, s lehetőségem volt a Rebbével találkozni, mikor apám személyes meghallgatásra ment hozzá.

Mikor beléptünk a szobájába, a Rebbe felemelkedett székből, meleg mosollyal és átható örömmel üdvözölte édesapámat. Ezek után felém fordult, s azt kérdezte: „Még mindig haragszol rám?”

Nagyon zavarba jöttem, és azt mondtam: „Nos, nem tudok róla, hogy bármikor is haragudtam volna önre.”

A Rebbe azt kérdezte: „Hát nem haragudtál a levelem miatt?” Aggódott, hogy még mindig vannak bennem rossz érzések a válaszlevél miatt, melyet tizenhárom éves koromban írt nekem, mikor szerettem volna, ha Izraelbe költözünk. Természetesen nem voltam rá mérge, hanem mélyen megérintett, hogy annyira törődik az érzésemmel, hogy még ennyi év után is emlékszik az esetre.

Adeena Singer

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján. Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el: www.youtube.com/alubavicsirebbe

Napi bölcsesség

A siker

A siker, a dolgok magasabb szerkezetéből szemlélve az, amikor az önmagát elidegenített lélek visszatér. Ez a lélek kitartásának és mélységének a végső bizonyítéka: akármilyen távolra jut végül, soha nem szakad el.

Tzvi Freeman a lubavicsi Rebbe tanításai alapján

Fent mondtak alapján, s megtámogatva azzal, amit te és a családtagjaid is láttok édesapád sikereiből, nem csak a városodban, de egész Dél-Afrikában is, biztos megérted a legkisebb kértel nélkül, hogy apád csak akkor lehet igazán boldog, ha ott folytatja munkáját ahol elkezdte.”
Áldásokkal, M. Schneerson.”

Kóser konyha

Mi is az a párve?

Receptjeink címe alatt mindig szerepel a jelölés: tejes, húsos, vagy párve. Utóbbi alatt azt értjük, ha egy ételnek nincsen semmi olyan összetevője, ami tejet, vagy húst (zsírt) tartalmaz. Míg a tejes és a húsos ételeket el kell különítenünk, addig a párve ételt tejessel és hússal – néhány kivételtől eltekintve, pl. halat nem eszünk együtt hússal – egyaránt fogyaszthatjuk.

Humusz

(csicseriborsó krém)

Párve, tojás- és gluténmentes

Két maroknyi száraz csicseriborsó

3 gerezd fokhagyma

Fél citrom leve

Só, bors, őrölt római kömény,

őrölt koriander, ízlés szerint

2 ek. tahini (ízcsökkentő)

szeszámag krém)

1 ek. olívaolaj

Víz, vagy a csicseriborsó

főzőleve, szükség szerinti

mennyiségben

A csicseriborsót éjszakára beáztatjuk, majd két óra alatt puhára főzzük. A főzővízből tegyük félre a humuszhoz. A szemeket kissé kihűtjük, majd külső, vastag és kemény héjukat lehúzzuk. A hozzávalókat mixerbe tesszük, és keverni kezdjük. A folyadékot kis mennyiségekben, néhány evőkanalanként adagoljuk a többi hozzávalóhoz, amíg a humusz megfelelő, krémes állagúvá válik.

Le kell-e takarnia az elvált nőnek a haját?

Egy elvált hölgy azzal a kérdéssel kereste meg a *Budapesti Ortodox Rabbinate*s vezetőjét, *Oberlander Báruch* rabbit, hogy válása után is el kell-e fedni a haját, ahogy azt férjes asszonyként tette.

A rövid válasz az, hogy igen, aki egyszer férjnél volt, annak onnantól mindig fednie kell a haját. A kérdés kapcsán azonban érdemes áttekinteni a hajeltakarásával kapcsolatos témákat!

A férjes asszonyok fejedése

A Talmud (*Ktubot* 72a.) tanítása szerint férjes asszonyok a szemes öltözködés jegyében el kell, hogy takarják a hajukat. A házasság asszonyoknak értelemszerűen a hajadonoknál is jobban kell ügyelniük rá, hogy elkerüljék a testiség túlzott kihangsúlyozását, különösen imádkozás vagy áldásmondás esetén (*Sulchán áruach, Orách chájim* 75:2.), hogy ne legyenek kihívóak.

A Talmud (*uo.*) elmondja, hogy a fejedésnek van tórai forrása. Bölcsseink a hűtlenséggel vádolt asszonnyal kapcsolatos szabályokból vezettek le azt: „És állítsa a pap az asszonyt az Örökévaló színe elé, meztelenítse meg az asszony fejét.” (*4Mózes* 5:18.) Ebből kiderül, hogy általában el kell takarnia a házasság nő haját.

A *Sulchán áruach* (*Even háezer* 21:2.) egy helyen azt írja, „akár férjnél van, akár nincs férjnél egy nő, el kell takarnia a haját”, máshol viszont azt mondja a RóMÁ (*OC uo.*): „a nem házasság nő haja mellett szabad imádkozni” (mert az már szeméremnek számít). A *Sulchán áruach* kommentárjai (*Bét Smuél uo.* 5.) ezt úgy

magyarázzák, hogy az „az a nő, aki nincs férjnél” kitétel csak az özvegyekre, vagy az elvált nőkre vonatkozik.

Ha akadály a fejedés...

Bizonyos körülmények között egy rabbi mérlegelheti, hogy megengedi-e a fejedés

időleges elhagyását egy özvegynek, vagy elvált nőnek. A responsum irodalom sok ilyen esetet tárgyal, például az özvegyasszonyét, akit el akartak bocsátani a munkahelyéről befedett feje miatt. Neki, mivel egyedüli pénzeszköz volt, engedélyezték bizonyos feltételek mellett, hogy a munkahelyén hajadonfótt legyen (*Igrot Mose* responsum, *EH* 1:57.).

Egy másik esetben egy elvált nő újraházassági esélyeit rontotta, hogy rögtön az első találkozáson egyértelművé vált, hogy engedélyt, hogy legalább az első találkozókra melessen fedetlen fejjel (*Igrot Mose uo.* 4:32:4. Lásd még *Jábiá omer* responsum 4. kötet *EH* 3. feje.).

Ugyancsak az újraházasság megkönnyítésére elhagyhatja a fejedést a még szűz, elvált,

vagy megözvegyült nő (idézi *Rivivot Efrájim* responsum 6. kötet 571. oldal végén; *On áni chomá, Chidótám móssásóot* 344. feje. Lásd még *Böer hétév EH* 22:5.). Ellenkező esetben a már nem szűz hajadon lány a házasság nő kategóriájába esik és fedett fejjel kellene járnia több vélemény szerint, de a gyakorlat-

ban ezt a véleményt nem követik (lásd *Chelkát móchokék, EH* 22:2. és *Pitché tsuvá uo.* 2.).

Mivel fedjük a fejet?

A fej befedhető bármivel, ami elfedi a haját. Vannak, akik a kendőt preferálják, főleg azért, mert a parókát túl szépnek tartják, amiben nem látszik a viselője, hogy házasság (lásd *Jábiá omer* responsum 5. kötet *EH* 5. feje.). Azonban a *Sulchán áruach*ban (*OC uo.* 2. és *Mágén Ávrám uo.* 5.) a RóMÁ egyértelműen rögzíti, hogy a paróka megengedett. A Lubavicsi Rebbe (*Sulchán Menáchem* 6. kötet 81–83. oldal) pedig nemhogy megengedte a paróka viselését, de azt mondta, hogy jobb, mint bármi más, mert tökéletesen eltakarja a haját, szemben a kendővel, amiből sokszor kilátszik a haj elől vagy oldalt.

Oberlander Báruch

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183

www.zsido.com / info@zsido.com

Felelős kiadó: **Oberlander Báruch rabbi**

Főszerkesztő: **Steiner Zsófia**

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja el!

Munkatársak: **Golubovics Martina,**

Dénes Anna, Kovács Kristóf

Nyomdai előkészítés: **Juhász Valéria**

ISSN 1416-4604

EMIH

EGYSÉGES MAGYARORSZÁGI
IZRAELITA HITKÖZSÉG